

AUKSO GIJA

Louis de Wohl

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Versta iš:

Louis de Wohl, *The Golden Thread*,
San Francisco: Ignatius Press, 2001

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

Iš anglų kalbos vertė
VILMA RINKEVIČIŪTĖ

Viršelyje – šv. Ignaco Lojolos portretas,
autorius nežinomas, XVII a.

© Original edition © 1952 by Louis de Wohl
© 1961 by Ruth Magdalene de Wohl Executrix
of the Estate of Louis de Wohl
Copyright renewed, © 1979
All rights reserved.

© Vertimas į lietuvių k., Vilma Rinkevičiūtė, 2022
© UAB „Katalikų pasaulio leidiniai“, 2022
www.katalikuleidiniai.lt

ISBN 978-9955-29-465-8

TURINYS

Pirma knyga

- 7 -

Antra knyga

- 115 -

Trečia knyga

- 259 -

Pirma knyga

PIRMAS SKYRIUS

– Mes išlaisvinti! – džiūgavo ponია Mercedesas. – Viešpats išgirdo navarų maldas. Ana, atidaryk visus langus. Noriu pamatyti pergalingai žengiančius mūsų karius!

Senoji Ana, nutaisiusi kankinės miną, paklusniai atidarė artimiausią langą. Nebuvo jokio reikalo atidaryti kitą, nes ponias Mercedesas, be abejonės, tuoj pat viską pamirš.

– Nugalėtojai! – su panieka karktelėjo ji. – Nebuvo jokio mūšio, net menko susirėmimo. O jei šitas kniaukimas jums panašus į dainavimą...

– Man jis saldesnis už Velykų sekmadienio chorą, – eidama prie lango atšovė šeimininkė – juodo šilko sūkurys su stambia penkiasdešimtį perkopusia moterimi centre. – Štai jie ateina, mūsų išvaduotojai. Kokia diena! Chuanita, Chuanita! Kur ta niekam tikusi mergiotė?

– Čia, ponias Mercedesas, – ištarė įeidama kokių šešiolikos metų mergina. Dailus jos veidas tarsi visai netiko prie kuklių drabužių. – Negirdėjau skambučio.

– Aš neskambinau. Aš šaukiau, rėkiau, klykiau. Pažvelk... Tik pažvelk į tuos dailius vaikus. Turėtų skambėti bažnyčios varpai. Jei jie sugeba skambinti dėl kiekvieno mirusio nusidėjėlio, galėtų paskambinti ir į savo nuosavybę grįžtantiems navarams.

– Prancūzai, – prunkštelėjo Ana. – Ir kas čia dailaus? O Silvijus sako, kad tvirtovė dar nepasidavė.

– Ana! Visada žinojau, kam tu prijauti. Jei nebūtum ištarnavusi šiuose namuose trisdešimt metų...

– Trisdešimt dvejus, – patikslino Ana. – Ir gerasis Dievas turės tiek pat sutrumpinti mano laiką skaistyklėje.

– Tik paklausk, ką kalba ši nedėkingoji! Ana, prisipažink, širdies gilumoje tu esi ispanė.

Senoji tarnaitė atsitiesė.

– Turiu jums pranešti, ponios Mercedes, kad aš nei slapta ispanė, nei slapta prancūzė. Aš esu navarė.

– O kaip tu manai, kas aš esu, kvaišele? Visi padorūs navarai šiandien turi džiaugtis.

Chuanita spoksojo į abi moteris. Ana atrodo kaip sudžiūvusi susiraukšlėjusi alyva, galvojo ji, o ponios Mercedes panaši į tuos stambius naktinius drugius, kurie pernai pavasarį trunkėsi į mūsų langus. Oi! Šitą teks pasakyti per išpažintį. Negerai pavadinti tetą pertrėkštu naktiniu drugiu. Tėvas Gomesas vėl pradės kikenti, kaip anąkart, kai ji prisipažino pavadinusi senąjį Silvijų bukasnukių mulu. O prajuokinti kunigą – juk nuodėmė?

Dabar ponios Mercedes kalbėjo labai jau garsiai, nes buvo išgirdusi kelis žodžius iš kareivių geismingai traukiamos dainos, ir, jos nuomone, Chuanitai šių žodžių geriau negirdėti. Tiesą pasakius, jų geriau negirdėti niekam, tuo labiau dainuoti, ji labai suklydo palyginusi tą dainušką su velykine giesme. Tad kliudė klausytis Anai, aiškindama jai apie politinę padėtį, kurią, be jokios abejonės, nepaprastai svarbu suprasti teisingai. Karių išlaisvintųjų vadas buvo prancūzas, kas tiesa, tas tiesa, dauguma jo karių irgi, betgi jie atėjo gražinti į Navarą senosios Albrė dinastijos, vadinasi, daugiau nebebūsime niekinama Ispanijos provincija.

– Mes būsime laisvi, nepriklausomi, patys sau šeiminingai. Mylima Pamplona vėl bus mūsų sostinė. Tau, Ana, ko gero,

tai nieko nereiškia, bet negaliu apsaityti, kaip jaučiausi, kai tie Kueljarai iš Madrido čia atvyko prieš kelis mėnesius ir visus bei viską pradėjo vadinti bjauriausiais vardais. „Jūs čia, tolimose provincijose.“ Vos nešliūkštelėjau savo sriubos į buką Konsepsijonos Kueljar veidą. Tolimosios provincijos, kad ją kur! O kaip norėčiau, kad šiandien ji būtų čia! Švenčiausioji Motina, aš turbūt apsiverkiau. Chuanita, paduok man nosinę. Ak, tai didinga, didinga diena! Kaip gaila, kad vargšelis Chosė mirė jos nepamatęs. Ne, Chuanita, ne iš gerųjų, man gaila tų puikių nėrinių, duok paprastą, noriu išsišnypšti.

– Kaip manote, ar princas Pranciškus bus kartu su armija? – paklausė grįžusi Chuanita.

Patriotiškai nusiteikusi dama ryžtingai išsišnypštė nosį.

– Princas Pranciškus? Nesąmonė, jam tik keturiolika, dar visai vaikas. Bet jo broliai, Chuanas ir Migelis, tikrai bus. Jie atkeršys už savo tėvą, kuris turėjo mirti tremtyje, nes liko ištikimas savo karaliui.

– Princui Pranciškui jau penkiolika, ponja Mersedesa.

Stambioji ponja kritiškai ją nužvelgė.

– Ir nuo kada, pasakykite man, mes domimės berniukų amžiumi, panele? Ar kartais tik nesistaipai prieš prinčą Pranciškų Chavjerą garbanas purtydama? Tai neišeis į gera, mažyle. Chavjerai yra labai sena giminė, ne kokie nuskurdę didikai, susižvejoję vieną kitą privilegiją, kaip dauguma. Dvi jų pilys buvo pastatytos prieš Karolio Didžiojo laikus. Geriau pasidairytum savo luomo jaunuolio, antraip jam teks nusivilti susipažinus su tavo šeima. Nesuprantu tų šiuolaikinių merginų.

– Neturiu ką purtyti, teta, – atsakė Chuanita taršydama savo ilgus juodus plaukus, kurie kėlė jai neviltį, mat nė trupučio nesigarbanojo, bet kažkodėl visada atrodė netvarkingi. Mama

sakydavo, kad jai tėra vienintelis būdas atrodyti tvarkingai – nuskusti tuos plaukus ir plikę pridengti vienuolės gobtuvu.

– Tai jau tikrai. Atrodai kaip čigoniukė ir jei nesistengsi padoriai elgtis, jie gali tave pasičiupti.

Namuose, Barselonoje, Chuanita žaisdavo su įvairiausių tautybių kaimynų vaikais – rumunais, čigonais, žydais ar senaisiais krikščionimis. Rasinė nesantaika jūrų uostuose buvo ne tokia pastebima kaip miestuose, žemyno gilumoje. Todėl tetos Mercedesos žodžiai ją išeidė gerokai mažiau, nei būtų išeidę kurią kitą merginą. Bet Chuanita žinojo, kad derėtų išsižeisti, tad pareigingai purkštelėjo ir kaip galėdama išdidžiau atmetė galvą.

Ponia Mercedesą tai įvertino pritariamai. Visai nebloga mergaitė, žinant apie apgailėtiną Marijos santuoką su tuo Peresu. „Tas Peresas“ – kitaip svainio Mercedesą ir nevadindavo. Pasakyti, kad ji nepritarė sesers santuokai su netituluotu abejotinos kilmės vyru, su vyru, kuris, užuot siekęs garbės ar bent jau turtų, rašė eiles, būtų pernelyg švelnu. Ji svaidėsi žaibais ir perkūnais, ji kategoriškai atsisakė dalyvauti vestuvėse. Ir buvo beveik teisi – tas kvailas eiliakalys prieš dvejus metus numirė palikęs Marijai tik popierių su savo eilėmis ryšulį ir Chuanitą. Bet mergaitė tikrai nebloga. Ir garbanos visai nėra kilmingo kraujo ženklas, o tas mielas plaukų trikampis kaktos vidury atrodys puikiai iš po nėrinių šydo, kokius gamina Valensijoje. Akys mielos. Šį išpūdį sukelia šioks toks įkypumas, vien šventieji težino, iš kur tai, o gal apie tokius dalykus jie kaip tik nieko neišmano. Figūra, žinoma, yra geriausia, ką mergaitė turi, ar bent jau turės, nes dabar ji dar šiek tiek nerangi ir klubai per siauri – iki subręstant jie visada būna arba per siauri, arba per stambūs. O vėliau vėl tas pats. Visas moters gyvenimas priklauso nuo keleto greit prabėgančių metų.

Šiaip ar taip, ji jau pasirūpins, kad mažoji Chuanita nepraleistų savo progos, kai ateis laikas, todėl reikia kirsti iš pašaknų visokius susižavėjimus, kurie tegali atnešti nusivylimą ir širdies skausmą. Princas Pranciškus! Lygiai taip pat ji gali užsimanyti ištekėti už kokio grando. Išmintingiausia, ką galėjo padaryti vargšėlė Marija, tai išsiųsti mergaitę iš Barselonos, kur visi pažinojo jos nevėkšlą tėvelį, pas pasiturinčią giminaitę į gerai tvarkomus namus. Ji parašė apie tai Marijai ir tikėjosi, kad sesuo bus dėkinga, kaip ir privalėtų. Dėl nieko negali būti tikras su ta Marija. Ji visada elgdavosi kiek eretiškai, o tas Peresas pažadino joje viską, kas blogiausia, ne geriausia. Chuanitai jis taip pat išpaudė savo žymę. Ji pernelyg impulsyvi, gali būti aiškina ir turi visai neprideramą įprotį laidyti pastabas apie kilmingesnius už save. Pastabos, be abejonės, buvo juokingos ir netgi sąmojingos, betgi visai nederančios kukliai, išauklėtai merginai. O senoji Ana ją lepino kaip galėdama.

Ar ji tikrai išimylėjo princą Pranciškų? Tegalėjo matyti jį du ar tris kartus, ir tai tik po kelias akimirkas. Kokia nesąmonė, bet dabar ne laikas jaudintis dėl tuščių merginos svajonių, net jeigu ir dukterėčios.

– Ana, šiandien noriu ant stalo matyti geriausią mūsų sibaibrą, ką tik skintų gėlių ir ašotį chereso, kurį taip mėgo mano velionis vyras.

– Taip, ponia Mercedesas.

Chuanita padėjo padengti stalą. Žinoma, kad visi trys broliai Chavjerai buvo su išvaduotojais. Ji prisiminė, kaip jie kalbėjosi apie ateinančias laisvės dienas, kai ji paskutinį kartą juos matė, poniai Mercedesai ją nusivedus į priėmimą mero namuose. Kol salėje buvo ispanų statytinis, išsipustęs kavalierius – vien juodas aksomas ir auksiniai nėriniai, visi elgėsi labai ramiai ir

pagarbiai. Bet vos tik jis išėjo, viskas iš karto pasikeitė. Atrodė, lyg visi laisviau atsikvėpė. Informacija, kad didžioji diena jau arti, sklido iš lūpų į lūpas, o Chuanas Chavjeras aiškiai pasakė: „Mes, Chavjerai, pasirengę.“

Visi už tai išgėrė, netgi ponios. Atrodė niekas per daug nesijaudino dėl ispanų statytinio. Migelis netgi užsiminė, kad su juo būtų galima susitarti draugiškai.

– Tas Herera visai sukalbamas, – pasakė jis blykstelėdamas akimis. – Yra šiek tiek vilties, kad jis pernelyg netriukšmaus – jeigu pamatys jo karių skaičių gerokai viršijančius pulkus.

Mažasis Pranciškus pareiškė:

– Vienas dalykas abejonių nekelia: aš nesileisiu paliekamas nuošalėje.

Didysis Chuanas patapšnojo jam nugarą.

Būtų visai neblogai gimti vyru, pamanė Chuanita. Vyrai šį tą gali. Netgi mažasis Pranciškus.

Juokinga ta teta Mercedesas, ką ji ten pasakė? Kad ji staiposi priešais prinčą Pranciškų. Jeigu aš kada nors įsimylėsiu, tikrai pasirūpinsiu, kad ji apie tai nesužinotų, nesvarbu, ar jis bus koks grandas, batsiuovys, ar netgi maurus. Tėtis visada sakydavo, kad svarbu ne vyro titulas, o tai, koks jis žmogus ir ar mergina tikrai jį myli. Jis nelabai vertino kilmę, senas pilis ir panašius dalykus. Na, žinoma, teta Mercedesas pasakytų, jog tik todėl, kad pats neturėjo nei kilmės, nei pilių – nebent oro. Betgi tai visiška nesąmonė. Visi turi vienokius ar kitokius protėvius. O tėti kviesdavosi ir grandai, ir paprasti žmonės, o jis visus juos mėgo, jie jį taip pat, bet tai todėl, kad jis buvo poetas. Jis tai pripažino.

– Poetai yra lyg žvirbliai, – sakydavo jis. – Jie randa lesalo visur. Poetai ir žvirbliai, kaip žinai, yra niekieno šalininkai ir tuo panašūs į Dievą.